

"Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo; za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. seprodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 7.

V Ptuj v nedeljo dne 12. februarja 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani priloge in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Somišljeniki v okraju Slov. Bistrica, pozor!

Gmote razmere našega ljudstva so z vsakim dnevom slabše, revščina se širi, davčne zahteve pa so vedno večje. Ni dvoma, da nas je ponesrečena dosedanja politika tako daleč spravila. Tej politiki posameznih protiljudskih strank se imamo tudi zahvaliti, da se je z brezvestno obstrukcijo štajerski deželni zbor razbil. Kmetje! Enkrat mora vsa ta hujskarija ponehati! Enkrat mora ljudstvo odločno svoje pravice zahtevati in to brez ozira na desno in levo. Da se o vsemu temu natančno pogovorimo, sklicujemo za

nedeljo, 12. februarja ob 2. uri popoldne v Neuholdovo gostilno v Slov. Bistrici

veliki kmetski shod.

Kmetje! Dolžnost je, da se vsak pametno in napredno misleči pristaš tega velevažnega zborovanja udeleži. Tudi nasprotniki naj pridejo. Omenimo pa, da takih zagriženih hujskačev, kakor so se pojavili na shodih v Mariboru in sv. Lenartu, da se bodemo torej takih ljudi, ki hočejo shod motiti in razbiti, znali ubraniti. Vi kmetje, prijatelji in somišljeniki, pa pridite v polnem številu, da dokazete javnost, kako napredno čuti in misli slov. bistriški okraj!

Vsi na delo!

Shod je torej sklican za 2. uro popoldne; zadnjič je bila pomotoma 4. ura označena!

Sklicatelji.

Somišljeniki v okraju Konjice!

Z istim dnevnim redom se vrši tudi teden pozneje

veliki kmetski shod

i. s. v nedeljo, 19. februarja 1911, ob 3. uri popoldne v Urbanovi gostilni v Konjicah.

Agitirajte, pripravljajte za shod in pridite vsi!

Prvaško gospodarstvo.

Vsak dan se izve nove zločinske skandale izza kulis slovenskih prvakov. Tako poroča nedeljski "Grazer Tagblatt" zopet sledeče: K političnemu inventarju na Kranjskem vladajoče stranke spada tudi zadruga "Gospodarska zveza", katere ima glasom svojih

pravil v prvi vrsti nalogo, preskrbeti svojim članom kmetijske potrebstine, kakor umetna gnojila, orodje, semena itd. ter odjemalce za kmetijske pridelke. Izpolnitev te naloge pa ne zadostuje voditeljem te zadruga. Zato so se pričeli tudi s stvarmi pečati, ki niso v pravilih označene. Tako n. p. krepko trgovino z volmi, ki jih nakupujejo na Dunaju ali na Ogrskem in oddajajo mornarični upravi. Pri visokih cenah živine je korist te kupčije prav dvomljiva, zakar se pa vodstvo "Gospodarske zveze" nič ne briga; kajti glavno ji je, da napravi čimveč vetra; tudi za razne postranske namene se skrbi; za izgubo pa se ni bati, češ da jo bode že vlada ali dežela plačala.

"Gosp. zveza" pa je stopila tudi z nekim Kozina v dotiko, ki je več let v Ljubljani brez uspeha kupčeval. Z njim je napravila načrt, ki naj bi dobička prinesel, da se uresniči fabrika za čevlje. Ker po pravilih tako podjetje ni mogoče, našli so drug izhod. Zadruga je ustanovila "družbo z omejeno zavezo" Kozina & Comp. z glavnico 100.000 K. Od teh je prevzela "Gosp. zveza" 95% in vplačala 47.500 K. Potem se je takoj zemljišče nakupile in z zgradbo fabrike pričelo. Seveda so izbrali v ta namen Tržič na Gorenškem, ker je tam že stara čevljarska industrija. Ali domači fabrikanti so napravili proti "Gosp. zvezi" kazensko naznailo zaradi pregreška § 88 z. p. Vsled tega naznaila je "Gosp. zveza" iz firme "Kozina & Comp." izstopila, ko je že več kot 30.000 kron za fabriko žrtvovala. V predstojništvu "Gosp. zveze" sedijo m. dr. duhovniki dr. Lampe, dr. Jarc, dr. Korošec itd. Te gospode, ki so več kot 30.000 kron kmetskega denarja skozi okno vrgli, se ni obotljilo. Pač pa so obtožili nekega uradnika Škerbinca in Kozino samega.

Kozina je pa šel in tožil fabrikante, ker so ga ti imenovali "štrōmana". Seveda so bili oproščeni. Sodba je pa zanimiva, ker označi prav jasno delovanje pri "Gosp. zvezi" in prvaško brezvestno gospodarstvo splot.

Pri sodnji se je namreč dognalo in dokazalo: da je pravi ustanovitelj in lastnik fabrike "Gosp. zveza", ki pa glasom postave to ne sme biti; kajti fabrika za čevlje je podjetje, ki je lahko z veliko izgubo vezano in se torej z njim zadruga ne sme pečati; — nadalje se je dokazalo, da je Kozina res le slamnati mož in je kritika nad "Gosp. zvezo" opravičena; očitane nemoralnega nastopanja je le iz tega stališča pregledati. — Tudi se je v sodbi izreklo, da je "Gosp. zveza" svoj delokrog prekoračila in da je premoženje njenih članov v nevarnosti. Tako mečejo prvaki kmetski denar v podjetja, ki so nepostavna. . . Vbogi slovenski kmet!

Politični pregled.

Politični položaj. V državnem zboru se je položaj vendar spremenil. Slov. poslanci pod vodstvom dr. Šušteršiča so se namreč nepričakovano hitro podali in so padli pred vlado na kolena ter ji prodali svojo ljubezen. Ponehali so namreč v kljub češke

mu pritisku z obstrukcijo. S tem so slovenski poslanci doživeli velikanski politični polom. Dokazali so namreč in priznali v javnosti, da je bila njih državnozborna obstrukcija brezvestna igra z gospodarskimi interesi ljudstva! Ta preobrat imel bode bržkone tudi vpliv na razmere v štajerskem deželnem zboru, kjer slov. poslanci tudi z obstrukcijo gospodarsko delo onemogočijo.

Umrli je napredni nemški kmetski poslanec Johan Pierer. Bil je eden najzvestejših in navdušenih zastopnikov napredne kmetske stvari.

Zopet mučenje vojakov? Listi pročajo, da je imela 12. komp. 1. tirolskega regimenta (Kaiserjäger) v največjem mrazu hudo vajo, 22 vojakom so noge popolnoma zmrznjene in se bodejo morale nekaterim odrezati. Vlada bode seveda zopet vse utajila. Ali stroga preiskava in najstrožja kazen odgovornim krivcem je najmanj, kar se more zahtevati. To brezvestno trpinčenje vojakov se mora enkrat nehati.

Podjetja avstrijske države. Glasom davčnega predpisa za l. 1911 znašajo končne številke državnih prihoditnih podjetij sledeče:

	dohodki	izdatki	preostanek
gozdi in domene	19.944.440	15.173.504	4.771.936
loterija	34.556.150	20.721.000	13.835.150
dvoraa in drž. tiskarna	8.432.750	7.235.923	1.296.827
monopol za sol	48.672.000	18.235.815	30.436.185
monopol za tobak	300.148.100	114.315.800	185.832.300
drž. montan podj.	33.662.560	30.611.620	3.050.940
Skupaj	445.417.000	206.271.462	239.145.538.

Skupnemu preostanku nasproti stoji primanjkljaj državnih železnic v svoti 114.600.000 K. Torej ostane čistega preostanka iz državnih podjetij nekaj čez 114 1/2 milijonov kron. Zanimivo je pač, da prinaša loterija državi 34 1/2 milijonov; iz tobaka pa dobi država celo čez 300 milijonov kron!

Dohodki vladarjev. Glasom zadnjih poročil plačujoče države svojim cesarjem in kraljem na leto sledeče svote: Rusija 34.200.000 markov, Avstrija 19.226.000, Turčija 16.274.000, Pruska 15.719.000, Italija 12.800.000, Anglija 11.600.000, Španska 7.400.000, Japonska 6.500.000, Bavarska 5.403.000, Saška 4.167.000, Belgija 3.500.000, Portugal 2.400.000, Holandska 2.100.000, Württemberska 2.000.000, Norveška 500.000 in Črnagora 200.000 markov.

Pametna beseda. Angleški državni kancelar imel je p. kr. veleznanimi govor. Rekel je m. dr.: Beda in nemiri in nezadovoljnost se pojavljajo zdaj povsod. To ni posledica trgovinskih vprašanj; vzrok tiči globlje. Na Angleškem iskati je vzrok v dejstvu, da se velikansko premoženje v rokah posameznikov nabira, medtem ko so milijoni ljudi v revščini. Vsako leto umrje le na Angleškem 350.000 oseb, ki ne zapustijo prav nobenega premoženja. Istotako pa umrje 2000 oseb, ki zapustijo svojim sorodnikom 3000 milijonov premoženja. Zato je treba, da prične vlada s socialnimi preosnovami. . . Tako je na Angleškem, a tako je tudi pri nas. Prva skrb države bi morala biti, da razmere zemljiške lastnine spremenijo in zdravemu kmetijstvu podlago vstvari!

Katoliška cerkev l. 1911. Katoliška cerkev šteje 50 kardinalov, 13 patriarhov, 297 nadškofov, 1.257 škofov, 22 opatov. Tej duhovščini je podvrženo 285.912.838 katoličanov.

Na Srbskem izdelala je vlada novi dvorni štatut, katerega glavna določba je, da ne sme noben član kraljeve družine brez dovoljenja kralja — dolgeve delati. Uresničila se je za kraljevo družino tudi posebna sodinja. Pač značilno!

Španski kralj toži baje celo vrsto časopisov, ki so mu očitali, da se preveč z drugimi ženskami okoli vlačí. Tudi kraljica se je teh "ekstravaganc" naveličala in se hoče pustiti ločiti.

Izdatki v socialne namene, torej v prvi vrsti za zavarovanje bolnih, starih in onemoglih itd., pa pravzaprav slika kulture dotične države. Koliko se v posameznih državah v ta namen izda, kaže sledeča statistika:

Država	izda frankov milijoni	na vsacega prebivalca pride	% skupnega državnega proračuna
Anglija	300	6.65	6.45
Belgija	28	4.—	8.70
Švica	6	5.75	4.—
Francoska	120	3.—	3.—
Nemčija	81	1.25	2.15
Italija	21	0.62	0.94
Avstrija	14.5	0.29	0.53

Iz teh števil je razvidno, da naša preljuba vlada prav malo za ljudstvo skrbi, kajti celo zasramovana Italija izdaja več v socialne namene. Pri nas pa se pozna le vojaške zahteve in narodnostno gonjo, — vbojo ljudstvo pa naj v revščini od lakote umira . . .

Politični umor. Perzijskega finančnega ministra Sani ed Danleh sta dva ruska podanika iz političnih vzrokov ustrelila. Domača duhovščina

hujska ljudstvo proti Rusom. Pričakovati je krvavih bojov.

Burski general Cronje je v transvaalskem mestu Klerksdorp umrl. V burski vojni proti Angležom se je zelo odlikoval.

Pogorela je palača turške vlade v Carigradu. Govori se, da se je iz političnih vzrokov nalašč zažgala.

Soc. dem. vodja P. Singer, eden ustanoviteljev nemške socialne demokracije, je umrl. Pogreba se je udeležilo 100.000 oseb.

V bozanskem deželnem zboru so priredili srbski poslanci velike škandale in je skoraj do pretepa prišlo. Turško-hrvatska večina pa je srbsko obstrukcijo le premagala. Seja je bila večkrat prekinjena.

Dopisi.

Od nekje, Dragi „Štajerci“! „Sloga“ v Ljubljani piše dne 20. I. 1911: „Ne pozabimo na organizacijo! — Ta list piše, da duhoven ne najde tako zaprtih src in hiš, kedar gre ali pošlje po biro, kakor pa organizist. Duhovni seveda so dosti pametni, da pošljejo najprvo okoli pobirat; potem pride še mežnar, nazadnje pa organizist. Gotovo imajo pravico organizisti za poplavljanje svojega stana in se nam tudi smiljo; ampak svojega gospodarja, ker za cerkev denar pobira, se naj držijo! Odprimo oči: revnost vpije od kmečke hiše; po navadi ima vsak dosti otrok, slaba je lejtina, draginja pa velika. Kar bi morbit še vstalo za prodati, mu pa cerkveni možje vzamejo. Vsmiljena „Sloga“ bi pač moral po pravici pisati: „Duhovni, pomagajte organizistom!“ Vsaka štacuna in gostilna, sploh kdor

rabi pomočnike, jim mora tudi plačati; zabij pa cerkev ne skrbela za svoje pomočnike. Mi drugo ljudstvo dobavljamo prav redkom denar v roke; cerkev pa nima konkurence, sama pa od vseh faranov. Mi smo prisiljeni grunte prodati in po svetu iti, ker nas ne postoj več živeti; mi se moramo z teško zaslužnim denarjem posestvo kupit, duhoven pa pride v svoj pripravljen grad, in ako je kaj popravil, pa v nedeljo pridgajo, in vboje kmeti prosijo, da ti jim vse zastoj naredijo, oni pa na toplem cigare kadijo. En pravičen kristjan kar se

Iz Slivnice. Dobro se s hudim vračajo. Kakor se je slišalo, vršile so se tukaj volitve župana in odbornikov. In dasi se Ti, dragi prijatelj, pri občinskih zadevah pri vseh odklonih in kako so se Ti, ti zagriženi prvaki, za tvoj trud čez 15 let zahvalili, da Tebi itak ni ni mar za tiste solze, ki iz takih hinavskih oči pridejo! To je prvaška manira; ko bi bil Ti te prvaške stranke, bi morebiti drugače hvalo dobi. bil. Omeniti pa moram, da ta prvaška stranka tega Foterja celo rada ima, kadar on za vino da. — Zdajšnjemu županu pa svetujem, da pri občinskih zadevah boljše ravna, da čez 15 let lepšo hvalo dobi; seveda on to reč že bo zastopil, kjer je še enkrat to srečo imel. Ko se ta zahvala čitala po 3 letih, bila bi bolj verjetna; če si tako slabo ravnal, zakaj so ti to čast 15 let naprej pustili? Grdo je za take hinavce, poštenjaka po listih raznašati, ki se z politiko itak ne briga. Njemu pa, vrlemu Foterju izrekam vedno iz srca prijateljski pozdrav! Tudi on se ni solzil, ko se je od vas poslovil. Točite za-se le, srca solze . . . hinavskih. Prijatelji.

Račje (Kranjsko) pri Mariboru: Slučajno mi pride 4. št. „Sl. Gosp.“ v roke, kjer se na nesramni način napada naše požarno društvo, ker sta namreč dva moža našega društva raznašala vabila za ples, katerega je priredilo društvo v gostilni g. Grisold, v sosednjih občinah. Dopisniku to ne gre v glavo, ker so bila vabila nemška ter pravi, da društvo z nemškimi vabili noče podpirati. Zapomni si Ti dopisunec, da brez Tvoje podpore bo društvo že izhajalo, sicer pa gotovo ni nihče po kolenih za Teboj hodil in Te prosil podpore; če Ti je pa le preveč žal za tisto kronico, oglasi se, vem da Ti jo bo društvo radevoljno nazaj dalo. Tako majhno vabilo Te v oči peče; tam pa ne vidiš, kako se bleška na slovenski krčmi velik nemški napis; „Anton Lobnik Restauration“, v katero tudi Ti rad zahajaš, ker veš da se toči izvrsten „Florian“. Nadalje praviš: „Če hoče račka požarna bramba res vršiti svojo dolžnost, naj ne dere slepo za svojimi kolovodji, kateri so razpiti hajlovci.“ O Ti mlečozobi dopisunček, tukaj si se pa presneto ugriznil, ker je namreč načelnik Slovenec; pa ker ne trobi v Tvoj klerikalni rog, je pa „razpiti hajlovec“, čeravno je morebiti boljši Slovenec ko Ti, ki še nimaš niti pojma kaj je požarno društvo. V odgovor pa Ti kličem: Račje so bile, so in bodo napredne! Gut Heil! Prijatelj društva.

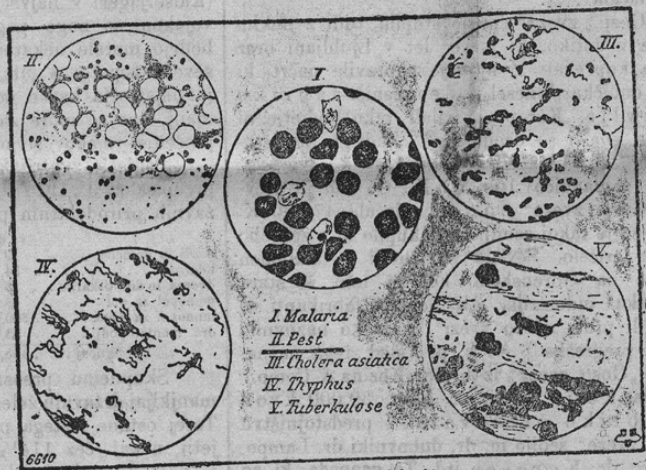
Račje pri Mariboru! Naše požarno društvo je priredilo dne 22. pr. m. ples z srečolovom v gostilni g. Grisold, kjer so precej veliki lokali bili natlačeno polni, vključno temu da je slivniški organizist, ki še ima materino mleko za zobmi, javno prosil ljudi, naj gredo raje v farški „teater“, kakor pa na ples. Ti g. organizist se pa vadi raje orgljati, da se Ti ne bodo ljudje v cerkvi smejali, kakor na novega leta dan, kakor pa da take neumnosti uganjaš. Opazovalec.

Polenšak. Preteklo nedeljo po maši smo imeli tukaj v šolskem posloju gospodarski shod, ki je rodil prav mnogo uspeha. Shod je bil jako dobro obiskan. Kmetje smo se hoteli posvetovati o potrebi ustanovitve filijalne kmetijske družbe. Predaval je na shodu vrli posestnik g. Škerlec-Vičanski, katerega itak že na spodnjem Štajerskem kot izbornega gospodarja poznamo. V poljudnih in zanimivih besedah je raztolmačil pomen in koristi kmetijske družbe. Prav izborne nauke nam je tudi dajal o travništvu sploh. Veselo smo mu pritrtili, ko je mimogrede omenil, da je najboljša „politika“ za kmeta — v glavi. Hvala g. Škerlecu za lepe nauke.

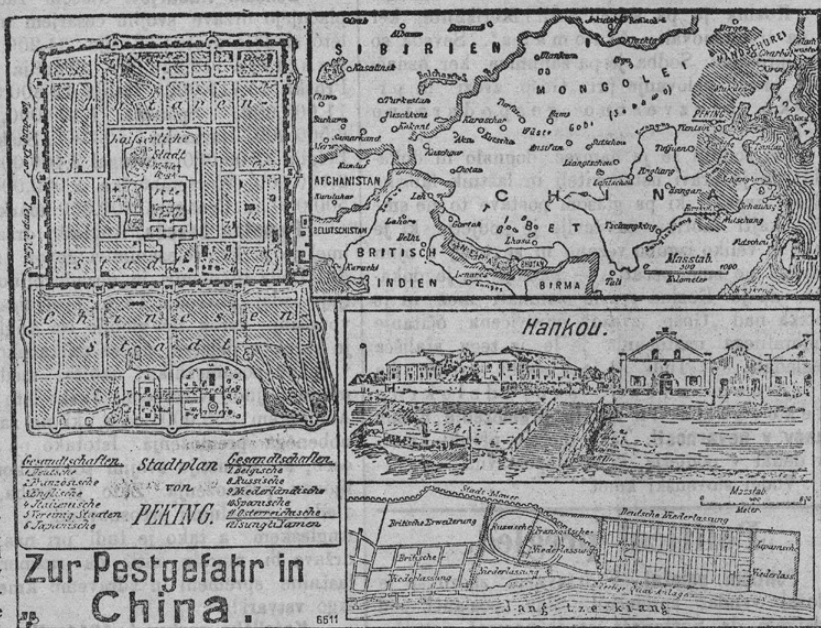
Ormož. Lovski venček, ki se je vršil 29. prosinca, je izborno uspel. Obisk je bil mnogo-brojen. Ne samo, da so Ormožani skoraj polno-

Kuga.

Strašne novice prihajajo iz Azije: grozovita kuga, najhujša bolezen človeštva, se na Kitajskem in deloma tudi že na Ruskem nevarno razširja. Kuga je pravi bič za človeštvo. V vseh mestih skoraj vidimo kamenite spomenike na čase kuge, ki je pred stoletji tudi v Evropi rada divjala. Kuga je zato tako nevarna, ker pride hitro, umori hitro in je neozdravljiva. Kakor razne druge bolezni, povzroči tudi kugo mala, nevidna glivica. Te glivice, ki jih bolnik izmeče, povzročijo tudi nalezljivost teh bolezni. Naša prva slika kaže mnogo povečane podobe teh glivic pri raznih boleznih in to: I. pri malariji (južni mrzlici), II. pri kugi, III. pri azijski koleri, IV. pri tifusu in V. pri tuberkulozi (jetiki). Kar se kuge same tiče, razširja se ravno zdaj zlasti na Kitajskem. Kitajska vlada seveda nima ne volje, ne sredstev, da bi poskusila grozno bolezen omejiti. Evropski poslani-ki v glavnem mestu Peking so svoje hiše popolnoma odrezali od prometa. Strašno divja kuga v Karbinu. Razširila se je kuga že do mesta Hankau; tam so prestrašeni Kitajci že v besnosti evropske vojske napadli in je prišlo do krvavih bojov. Pri umazanosti Kitajcev je razširjenje kuge seveda umevno. Naša druga slika kaže na levi strani mestni načrt kitajske prestolnice Peking. Na desni strani zgoraj vidimo zemljevid Kitajske, spodaj pa mesto

Die wichtigsten Krankheitserreger.

Zur Pestgefahr in China.

Hankou i. s. zemljevid ter pogled na mesto. Upati je, da se bode z najstrožjimi sredstvi tej krvavi bolezni, ki je že tisoče oseb umorila, vstop v Evropo preprečilo.